

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΛΗΣ:

ΓΡΑΦΕΙΑ: Σουλίου 12

'Ετος Α' 'Αριθ. Φύλλου 3

ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΝΕΩΝ

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗΣ

Τιμή Φύλλου Δραχ. 2

Ο ΠΕΡΣΗΣ ΠΟΙΗΤΗΣ ΦΕΡΔΟΥΣΗΣ

(Διάλεξη Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΔΗ στην Δέσχη 'Ιωαννίνων, την 8ην Μαΐου 1936)

Τους Πέρσες του Δάτη και του 'Αρταφέρνη του Ξέρξη και του Μάρδονιου τους έγνωρίσαμε από τὰ 520 π. χ. ὅτε μὰς ὑποδούλωσαν τὲς μικρασιατικὲς ἀποικίαι μας, ὡς τὰ 490 καὶ 480—79, ὅτε τοὺς ἐνίκησαμε στὸν Μαραθῶνα, στὲς Πλαταιὲς καὶ στὴν Σαλαμίνα μὲ τὸν Μιλτιάδη καὶ τὸν Θεμιστοκλῆν, ἀλλὰ καὶ στὰ 320 π. χ. ὅτε μετέβηκε στὴν Περσίαν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ τὴν ἔκυριευσεν καὶ τὴν ἔκαμε Ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν. Τοὺς ἐγνωρίσαμε ἀκόμα καὶ κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους, ὅτε οἱ Ἑλληνες αὐτοκράτορες καὶ ἰδίως ὁ Ἡράκλειος ἐπολέμησαν ἐναντίον τῶν Περσῶν Βασιλέων καὶ ἰδίως τοῦ Χοσρόη τοῦ Α' καὶ τοῦ Χοσρόη τοῦ Β' τῶν Σασσανιδῶν, ἀπὸ τὰ 575 μέχρι τοῦ 628 μ. Χ. δηλαδὴ προϊσλαμικῶς. Ἀλλὰ, σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα τῶν ἑντεκα καὶ μισοῦ αἰῶνων (520 π. Χ.—628 μ. Χ.) δὲν ἐγνωρίσαμε οὔτε τὴν γλῶσσα τους, οὔτε τὰ συγγράματά τους, φυσικὰ οὔτε καὶ τὴν ποίησίν τους, γιὰτὶ δὲν εἶχαν ὡς τότε οὔτε συγγράμματα, οὔτε κανέναν ποιητὴ. Ἔτσι ἡ Περσία φτάνει, χωρὶς κανένα ποιητὴν ὡς τὰ 935, ὅτε γεννήθηκε ὁ πρῶτος καὶ μεγαλύτερος Πέρσης ποιητὴς, ὁ Φερδουσῆς, τοῦ ὁποῖου τὴν χιλιετηρίδα ἐώρτασε πέρυσιν τὸ Περσικὸν Ἔθνος, τὸ περιορισμένο στὰ ὄρια τῆς σημερινῆς Περσίας καὶ οἱ περσόγλωσσοι Λαοὶ τοῦ Τουρκεστάν, τοῦ Ἀφγανιστάν, τῆς Βουχάρας καὶ τῆς Χίβας.

Τ' ὄνομα «Φερδουσῆς» δὲν εἶναι τὸ ἀληθινὸ του ὄνομα, τὸ ὁποῖον μένει ἀκόμα ἀγνωστον, καὶ τέτοιο θὰ μένη πάντα, ἀλλ' εἶναι ὄνομα, ποῦ μεταφραζόμενο σημαίνει «Παραδεισίου» ἢ Παραδεισιακός, τὸ ὁποῖο, τοῦ κόλλησε σὲ μιὰ στιγμή ἐνθουσιασμοῦ, ὁ Σουλτάν Μαχμούτ, βασιλεὺς τῆς Καμπούλ, πρῶτεύουσας τότε τοῦ Ἀφγανιστάν, ὅταν τὸν εἶχε πάρει, ὑπὸ τὴν προστασία του, κ' εἶχε ἀκούσει γιὰ πρώτη φορὰ νὰ τοῦ ἀναγνώσουν στίχους του.

Ἡ χιλιετηρίδα τοῦ Φερδουσῆ ἐωρτάστηκε ὄχι μόνον στὴν Περσία καὶ στὲς περσόφωνες ἀσιατικὲς χώρες, ἀλλὰ καὶ στὴν Εὐρώπη, ὅπου οἱ πλεῖο φημισμένοι ἀσιανολόγοι διωργάνωσαν στὴν Σορμπὸν τῶν Παρισίων, στὸ Λονδίνο, καὶ σ' ἄλλες πρωτεύουσες, εἰδικὲς τελετὲς, πρὸς τιμὴν του, καὶ τὸν ἀνεκήρυξαν ὡς Ὁμηρον τῆς Περσίας, πράγμα τὸ ὁποῖον πέρασε ἀπαράτηρητο στὴν Ἑλλάδα.

Γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ ἐνδόξου τούτου Πέρση ποιητῆ, δὲν ἔχομε πολλὰ καὶ σωστὰ πληροφορίαι, καὶ τὸ μόνον, ποῦ γνωρίζει ὁ κόσμος τῶν Γραμμάτων, εἶναι, ὅτι εἶχε γεννηθῆ στὸ μικρὸ χωριὸ Θοῦς τῆς Περσικῆς ἐπαρχίας Χορασάν, ἀρχαίας Ὑρκανίας, στὰ 935 κ' ἀπέθανε ὀγδῶντα πέντε ἐτῶν, στὰ 1020 μ. Χ. κ' ὅτι ὁ πατέρας του εἶταν νοικοκύρης κηπουρός.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Εὐρώπη ἀγωνιοῦσε μέσῃ στὰ σκοτιά τῆς μεσαιωνικῆς βαρβαρότητος, ἐνῶ ἀντιθέτως οἱ Χῶρες τῆς Ἀνατολῆς ἀρχισαν νὰ γεύωνται τ' ἀγαθὰ ἐνὸς νέου Πολιτισμοῦ, τοῦ ἑλληνικοῦ, τὸν ὁποῖον μετωχέτευσαν σ' αὐτὰς οἱ Ἀραβες, μέσον τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, νεόπαγης θρησκείας καὶ πολὺ ἀπληγῆς, ὑποσχομένης ὄλα τ' ἀγαθὰ τοῦ κόσμου στὴν ἄλλη ζωή.

Ἡ Περσία εἶχε κατακτηθῆ ἀπὸ τοὺς Ἀραβες, καὶ λίγο λίγο, μετὰ τὴν κατάκτηση αὐτὴ οἱ ἀρχηγοὶ καὶ

οἱ ἡγεμόνες τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν, ἀρχισαν νὰ ζητοῦν τὴν χειραφέτησίν τους, καὶ, γιὰ νὰ ἐνισχύσουν αὐτὴν τὴν προσπάθειά τους, ζήτησαν νὰ στηριχθοῦν στὰ λαϊκὰ στρώματα καὶ πρὸ πάντων στὴν τάξιν τῶν ἀγροτῶν, ποῦ ἦταν στενὰ προσκολλημένη στὰ παλιὰ ἤθη.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ προσεταιριστοῦν αὐτὴν τὴν τάξιν οἱ ἡγεμόνες δὲν βρῆκαν καλύτερον τρόπον ἀπὸ τὸ νὰ εὐνοήσουν καὶ ν' ἀναζωπυρώσουν τὴν καλλιέργειαν τῶν παλιῶν ἱστορικῶν παραδόσεων τῆς περσικῆς φυλῆς, τῶν περασμένων δυναστειῶν καὶ τῶν παλιῶν ἡρώων. Ἄν καὶ μουσουλμάνοι τότε πλέον, δὲν φοβήθηκαν ὅμως τὸ ἐύπνημα αὐτὸ τοῦ περασμένου καιροῦ, ποῦ ἦταν γεμᾶτο ἀπὸ τὸ λατρευτικὸ πνεῦμα τοῦ Ζωροάστρη. Οἱ μικρὲς αὐλὲς τῶν μικρῶν αὐτῶν ἡγεμόνων γέμιζαν ἀπὸ Πέρσες ποιητᾶδες, ποῦ τραγουδοῦσαν σὲ νέους στίχους τὰ παλιὰ θέματα τῶν λαϊκῶν ποιημάτων.

Ὁ Σουλτάν Μαχμούτ τῆς Καμπούλ ὑπῆρξεν ἕνας ἀπὸ τοὺς φλογεροὺς ὑποστηρικτᾶδες τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς γεννησης, ἡ ὁποία ἔρχονταν βοηθὸς τῶν πολιτικῶν του σχεδίων, καὶ ἡ ὁποία θὰ μπορούσε τοῦλάχιστον νὰ χάνη ἐνδοξοτ' ὄνομά του. Ἐν τῷ μεταξύ, πρὶν αὐτὸς ὁ ἐνθουσιώδης Σουλτάνος ἀνεβῆ στὸν θρόνον, κάποιος ἄλλος ἄνθρωπος, προικισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν, μὲ σπάνια πνευματικὰ χαρίσματα, αἰσθνάθηκε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὠθοῦμενον ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ κλίση πρὸς τὲς ὑψηλότερες σφαίρας τῆς Σκέψης, κ' αὐτὸς εἶταν ὁ Φερδουσῆς.

Στὸ γενέθριον χωριὸ του, τὸ Θοῦζ, ὁ Φερντοσῆς παιδί ἀκόμα, συνήθιζε νὰ κάθεται στὴν ἄκρην τοῦ ποταμοῦ καὶ νὰ σκέπτεται. Συχνὰ στοχαζόνταν τί ὠραῖο πράγμα εἶναι ν' ἀφήσῃ κανεὶς, περνώντας ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτον τὴν ἀνάμνηση τῆς ὑπαρξῆς του. Ἐβλεπε, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, ὄλοι οἱ μορφωμένοι κ' εὐαίσθητοι ἄνθρωποι, εἶχαν ἀρχίσει πάλαι νὰ γαποῦν τὲς ἱστορίες τῶν παλιῶν ἡρώων. Ἡ ποίησις γέγονταν ἔργο τῶν ἐκλεκτῶν. Ἡδὴ ἕνας νέος, προικισμένος μὲ σπάνια εὐγλωττία ὀνομαζόμενος Ντακιῆς, εἶχεν ἀναγγελεῖ, ὅτι θὰ ἐδημοσίευε σὲ στίχους μιὰ μεγάλη ἡρωϊκὴ ἱστορία, κ' ὄλοι τότε εἶχαν γεμίσει ἀπὸ χαρὰ, ἀλλ' ὁ ποιητὴς αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ τελειώσῃ τὸ ἔργο του, ἀλλ' ἀφέθηκε νὰ παρασυρθῆ ἀπὸ κακὲς συναστροφές, ἐγκατέλειπε σ' αὐτὰς τὴν ἀδύνατην κ' ἀπαλή ψυχὴν του, ὡς ποῦ κατάντησε κάποιον βράδυν νὰ δολοφονηθῆ, κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς συμποσίου, κ' ἔτσι ἔμεινε τὸ ἔργο του ἀνεκτέλεστο, τὸ ὁποῖο βάλθηκε νὰ ἐκτελέσῃ ὁ Φερδουσῆς.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἐκδηλώσεις τῆς περσικῆς φιλοπατρίας κατέληξαν ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά στὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐθνικῶν Δυναστειῶν, τελειῶς ἀνεξαρτήτων ἀπὸ τὸ χαλιφάτο τῆς Μπαγντάτης, κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν μεριά στὴν ἀνθήσιν τῶν περσικῶν Γραμμάτων, τὰ ὁποῖα ὡς τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχαν κανέναν ἀξιόλογο ἔργο ἱστορικὸ ἢ λογοτεχνικὸ.

Ἀναλαμβάνοντας ὁ Φερντοσῆς νὰ γράψῃ τὴν ἀθάνατην ἐποποιίαν του τὸν «Σιάχ—Ναμὲ» ἡ ὁποία τὸν κατέστησεν τὸν ἐνδοξότερον ποιητὴν τοῦ περσικοῦ Ἔθνους, ἐδηλίασεν, ὕστερα ἀπὸ καιρὸν καθὼς διηγίεται ὁ ἴδιος, ἀσχολούμενος στὴν ἀναζήτησιν διαφόρων θρύ-

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ”

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Εσωτερικού Δραχ. 50

Εξωτερικού δολ. 3

Χρηματικά εμβάσματα:

ΓΙΩΡΓΟΝ ΧΗΤΑΝ «Ηπειρωτικά Φύλλα» Ιωάννινα

Το περιοδικό εις κανένα δέν αποστέλλεται δωρεάν

Διευθυντής Τυπογραφείου

ΘΩΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ Γούδα 6

λων και παραδόσεων, γιατί βασανίζονταν από την εμμονή ιδέα ότι δέν θά τόν έπαρκοῦσε ή ζωή του νά μπορέση νά έπιτελέση ένα τέτοιο μεγάλο έργο, και λίγο έλειψε νά παραιτηθῆ. Είχεν όμως έναν πολὺ άγαπημένο του φίλο, που τόν έστήριζε σ' αυτές τές δύσκολες στιγμές:

—Ο «Σιαχ—Ναμές» σου, (τόλεγε) είναι τέτοιο θαυμαστό έργο, που θά σε φέρη στην εύτυχία και στην άθανασία. Μην όπιστοχωρήσ! Έχεις τὸ χάρισμα του λόγου, κι' είσαι και νέος. Έργάσου κι' αναζήτησε, με τὸν τρόπο αυτόν τὴν δόξα κοντά στους Ίσχυρούς.

Ο φίλος αυτός τὸν βοήθησε στές αναζητήσές του κι' έτσι ο ποιητής, βλέποντας ν' αύξάνη τὸ ὕλικό του δλοένα, ξαναπήρε θάρρος άλλ' οί καιροί είταν δύσκολοί και χρειάζονταν ένας Μαικήνας, κι' ο Φερντουσή τὸν άνεζήτησε. Ένόμισε ότι τὸν είχεν εὔρει στο πρόσωπο του ήγεμόνα Ἀμπρού Μαζνούρ, άνθρώπου γεννείόδωρου και μελίχιου, ο οποίος προσφέρθηκε νά τὸν βοηθήσῃ, αλλά σέ λίγον καιρόν ο ήγεμόνας αυτός δολοφονήθηκε κι' έτσι ο Φερντουσής βρέθηκε στο τέλος του Θεού! Τότε άκουσε νά μιλοῦν γιά τὸν Σουλτάν—Μαχμούντ, ο οποίος ζητούσεν άνθρωπον κατάλληλον νά ιστορίσῃ τὴν ζωή τῶν αρχαίων βασιλέων, κι' αυτό είταν σέ θέση νά κάνη μόνος ο Φερδουσής. Δέν είτο τότε νέος πλειά ο Φερντουσής, γιατί είχε περάσει τὰ πενήντα χρόνια τῆς ήλικίας του, κι' είχε έργαστῆ είκοσι άκέρια χρόνια σ' αυτό τὸ ποίημά του. Μόλις, λοιπόν, έμαθε τὴν έπιθυμία του Σουλτάν Μαχμούντ, άνεθάρρησε κι' έτρεξε άμέσως νά πάῃ στην Αὐλή του, κι' άφοῦ κοπίασεν άρκετά, κατάρθωσε νά τὸν γοητεύσῃ. Έτσι, έθριάμβευσεν, στο πείσμα όλων τῶν άλλων ποιητῶν τῆς Σουλτανικῆς Αὐλῆς, κι' ο Σουλτάνος, όπως είπαμε παραπάνω, σέ μιὰ στιγμή ένθουσιασμοῦ, τὸν άπεκάλεσε «Φερντουσή» όνομα, πώσβησε τὸ αρχικό του όνομα, και σημαίνει άνθρωπο, που φέρε τὸν Παράδεισο στην γῆ με τὴν μαγεία τῶν λόγων του.

Κατά τὰ πρώτα χρόνια είδε ο ποιητής πραγματοποιοῦμενο τ' όνειρό του, κι' ή ζωή του κυλοῦσε σέ μιὰ πραγματικῆ μέθη. Είχε στην διάθεσή του ένα διαμέρισμα, του σουλτανικού παλατιοῦ, που συγκοινωνούσε με τὸν ιδιαίτερον κῆπον του Σουλτάνου. Οί τοίχοι του διαμερισμάτός του είταν σκεπασμένοι από θαυμάσιους καλλιτεχνικούς πίνακες ζωγραφικῆς, κι' ο Σουλτάνος είχε άπαγορεύσει νά ένοχλοῦν τὸν εὔνοοῦμένον του ποιητήν, κι' έτσι δέν έμπεινε μέσα σ' εκείνο τὸ νειρεμένο περιβάλλον, κανένας άλλος, παρά ένας πιστός φίλος του ποιητή, κ' ένας σκλάβος ὕπηρετῆς. Ο Σουλτάνος τὸν έθαύμαζε με πάθος και ὕσυχά έλεγεν ότι είχε ξανακούσει άλλωτε τές ίδιες ιστορίες, άλλ' ή ποίηση του Φερντουσή τές έκανε πάλε νέες κι' άπειρα γοητευτικότερες. Μόλις ο ποιητής έστιχουργούσε ένα κομμάτι και άμέσως τὸ άπήγγειλε στον Σουλτάνο. Ξαπλονόταν έμπρός του σ' ένα μαξιλάρι κι' από πίσω του μουσικοί και χωρεύτριες τὸν συνώδευσαν ρυθμικά.

Ἄλλ' ή εὔνοια τῶν ήγεμόνων δέν είναι ποτέ αιώνια. Έμελλε νά τὸ γνωρίσῃ κι' αυτό ο Φουρντουσής. Κάποτε άσυναισθήτως έψυχράνθηκε ο Σουλτάν—Μαχμούντ. Οιαύλικότου τὸν παρετήρησανκι' έκτελοῦσαν τέςδιαταγές του Φερντουσή με χλιαρότητα. Τὸν κακοπλήρωναν κι' αυτός κατάντησε έτσι νά ζῆ φτωχικά, ενώ γύρα του άφθονούσε ο χρυσός, οί άλλοι ποιητάδες τῆς αὐλῆς, αντίζηλοι κι' έχτροί του, διετείνονταν, ότι ο θρίαμβος του έργου του ώφείλονταν πλειότερο στα θέματά του παρά στην τέχνη του. Τέλος τὸν κατηγόρησαν μιὰ μέρα ότι είταν αίρετικός, ζωροαστριστής, πυρολάτρης, κι' έτσι, ὕστερα από δώδεκα χρόνια παραμονή στην Αὐλή του Σουλτάν Μαχμούντ, και μόλις έτέλειονε τὴν Βασιλικὴν Έποποιίαν του, τὸν Σιάχ Ναμέ, συγκείμενον από έξήντα όλες χιλιάδες δίστιχα, ήτοι εκατὸν είκοσι χιλιάδες στίχους, είδε νά καταρρέῃ τ' όνειρό του! Η τελευταία δόση τῆς άμοιβῆς του, που θά πληρονόταν εις χρυσόν, του πληρώθηκε σέ άργυρο, δηλαδή τὸ βάρος του χρυσοῦ σέ βάρος άργύρου!

Τὸ ποσόν αυτό του χρυσοῦ τὸ περίμενε με άγωνία ο Φερντουσής. Τὸ προώριζε γιά κάτι πολὺ εὔγενικό και εὔεργετικό, στο χωριό πουχε γεννηθῆ. Ὅπωςείπα παραπάνω, συνήθιζε νά κάθεται στην όχτη του ποταμοῦ, ο οποίος πολὺ συχνά ξεχειλίζε τὸν χειμῶνα, και πλημμύριζε τὴν περιοχῆ και κατέστρεφε τὰ πάντα.

Ο Φερντουσής νεντρεύονταν με τὰ χρήματα που θάπερνε από τὸν Σουλτάνο, νά κάνη έναν ὕδατοφράχτη, που θά είταν άληθινῆ σωτηρία γιά τὸ χωριό του. Ο ταπεινός αυτό ποιητής είχε μιὰ μεγάλη και θεία ψυχῆ.

Τώφεραν τὴν τελευταία άμοιβῆ, σέ άργυρο, τὴν ὥρα, που βρίσκονταν στο λουτρό—Χώρισε άμέσως τὰ χρήματα σέ τρία μέρη: τῶνα μέρος τώδωκε στον ὕπηρετῆ του λουτροῦ, τ' άλλο στον άνθρωπο που τουχε φέρε τὴν άμοιβῆ, και με τὰ ὑπόλοιπα έζήτησε κι' έπτε ένα ποτήρι φούκα, είδος περσικῆς μπίρας έκεινου του και ροῦ, και δέν κράτησε γιά τὸν έαυτόν του τίποτε! Ένώ ή άμοιβῆ του εις χρυσόν κατά τὸν σωζόμενον θρύλον, είταν συμφωνημένη εκατὸ χιλιάδες δηνάρια. Ὅστερα άπεφάσισε νά έγκαταλείψῃ κρυφά τὴν σουλτανικῆ Αὐλή, κι' έφυγε μεταμφιεσμένος σέ ντερβίσην με ένα ραβδί στο χέρι μοναχά, σέ ήλικία έβδομηντα έτῶν άπάνω κάτω. Ἄλλά φεύγοντας άφησε στα χέρια ενός φίλου του, ένα βουλωμένο γράμμα, με τὴν παραγγελία νά δοθῆ στον Σουλτάνο είκοσι μέρες ὕστερώτερα, όσο του χρειάζονταν νά βγῆ έξω από τὴν επικράτεια του Σουλτάν Μαχμούντ, τῆς Καμποῦλ.

Όταν ο Σουλτάν Μαχμούντ άνοιξε αυτό τὸ γραμμα, βρῆκε μέσα μιὰ κοφτερῆ σάτυρα, που τὸν έκανε νά φρενιάσῃ. Η σάτυρα αυτή είταν ή έκδίκηση του ποιητή, του άδικουμένου από έναν Σουλτάνο, πουχε άρνηθῆ τὴν ὕπόσχεσί του, είταν τὸ πάρθιο βέλος, πουχε έξαποστείλει ο Φερντουσής στον Σουλτάνο, φεύγοντας από τὰ Παλάτια του. Η σάτυρα αυτή σώζεται άκόμα, και λέγει.

«Ω Σουλτάνε, σῶχω κάνει τιμῆ τόσον καιρό τιμῆ, που θάναι κι' ή μόνη άνάμνηση, που θ' άφήσῃς στον Κόσμο. Τὰ μέγαρα, που χτίζονται πέφτουν σ' έρείπια, από τὴν βροχῆ και τὴν δύναμι του άνέμου, άλλ' έγώ ὕψωσα, με τὸ ποιητικό μου έργο, ένα μνημείο, που δέν φοβᾶται ποτέ τὸ νερό, οὔτε τὸν άνεμο.»

Ὅστερα άπ' αυτά ο Φερντουσής ο Ὅμηρος τῆς Περσίας, περιεπλανήθηκε χρόνια, αναζητώντας μιάν άλλην ήγεμονικὴν Αὐλήν, όπου δέν θά τὸν έφτανε ή όργῆ του Σουλτάν Μαχμούντ. Τέλος, πιστεύοντας, ότι είχαν ήρημήσει τὰ πραγματά του με τὸν Σουλτάν Μαχμούντ και ξεχαστῆ ή σάτυρά του εκείνη, ξαναγύρισε στο χωριό του. Μιὰ μέρα όμως, περνώντας από τὴν Ἄγορά, ήκουσε ένα παιδί νά τραγουδάῃ στίχους από τὴν ίδια εκείνη σάτυρα, πουχε κάνει έναντίον του Σουλτάν Μαχμούντ. Τρόμαξε ο γέρο—Φερντουσής κι' έπεσε κάτω λυπόθυμος. Τὸν μετέφεραν άμέσως στο σπίτι του, όπου σέ λίγο άπέθανε. Στην αρχῆ ο έφημέριος Ἰμάμης του άρνήθηκε νά διαβάσῃ τὴν νεκρώσιμη άκολουθία, προβάλλοντας ως δικαιολογία, ότι ο Ποιητής είταν αίρετικός, πραγματικά όμως τώκανε γιάτι φοβόνταν τὴν όργῆ του Σουλτάνου. (Ακολουθεῖ)

ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ, ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ

ΤΑ ΕΙΔΩΤΙΚΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Όταν βρεθῆ κανένας στὰ Γιάννενα πρέπει νὰ κάμη καὶ μιὰ ἐκδρομὴ στὴ λίμνη. Καὶ σὰν τραβήξῃ ἀπὸ τὴν κεντρικὴ πλατεία πρὸς τὰ κάτω καὶ σὰν περάσῃ ἀπὸ τὴν Ἑβραϊκὴ συνοικία, θ' ἀντικρῦσῃ τὸν ὄγκο τοῦ Κάστρου, τοῦ Κάστρου τοῦ Ἀλῆ—Πασᾶ. Παλιὸ Κάστρο, μὲ τὰ τεῖχη του σὲ πολλά σημεῖα γκρεμισμένα, μὰ μὲ τὰ περισσότερα ἀγέρωχα ἀκόμα ὑψωμένα, μεγάλο στὴν ἔκτασι καὶ γιομάτο μέσα ἀπὸ δέντρα καὶ κτίρια: νὰ τὸ κάστρο τοῦ Ἀλῆ—Πασᾶ. Σ' αὐτὸ τὸ κάστρο μέσα ὑπάρχει κι' ὁ τάφος τοῦ θρυλικοῦ τυράννου. Καὶ στὶς κορφὲς τοῦ κάστρου στὶς δύο ψηλότερες ἄκρες του, ἀπάνω σὲ τεράστιους καθέτους βράχους δύο τζαμιά ὑψώνονται.

Προχωροῦμε, τρέχουμε καὶ φτάνουμε στὴν ὁδὸ Μαβίλη πού περὰ ἀντικρῦ στὸ Δρίσκο ἔπυσε γιὰ τὴ λευτεριά αὐτῆς τῆς πολιτείας.

Εἴμαστε στὸ γιאלὸ τῆς λίμνης.

Οἱ πρασινομάυροι τεράστιοι βράχοι τοῦ Κάστρου ἀσάλευτοι καὶ παγεροὶ ὑψώνονται μὲ τὰ τζαμιά καὶ τοὺς δλοῖσιους μιναρέδες στὴν κορφή. Καὶ τὸ θέαμα αὐτὸ καθρεφτίζεται ὀλάκερο καὶ κατακάθαρο στὴ λίμνη ἀποκάτω τὴν ἡσυχία.

Κι' ἡ λίμνη ἀπλώνεται πλατεία, ἀτελείωτη μπροστά μας. Ἀντικρῦ ὁ ὄγκος ὁ τεράστιος τῶν στορογγυλῶν βουνῶν, τὸ Μιτσικέλι μᾶς σταματᾷ τὸ βλέμμα δεξιὰ ἢ Ἀητοράχη καὶ κάτω ὁ Δρίσκο. Καὶ στὰ πόδια ὄλων αὐτῶν τῶν βουνῶν ἡ λίμνη, πού τὰ θαλά νερά της φτάνουν ὡς τὰ πόδια τοῦ κάστρου μὲ τὰ δύο τζαμιά, ὡς τὰ πόδια τῆς θρυλικῆς πλατείας....

Βάρκες παλιὲς πρωτόγονες φτιρσμένες ἀπὸ παλιὰ ζύλα στραβοκομμένα, Βάρκες παλιὲς, Βάρκες πού κρεῖσσον μέσα τους κάτι ἀπὸ τοὺς θρύλους τῆς λίμνης αὐτῆς τέτοιες βάρκες μᾶς προσμένουν στὸ γιאלὸ.

Κι' ἀνάμεσα στὴ θολὴ κοιμώμενη λίμνη, ἀνὰ πλάϊ στὸ βουνο στὸ κάστρο καὶ στὴν κατάκλιση Γιαννιῶν ἀκτὴ καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλα κοντὰ στὶς βάρκες αὐτές, ζαναζῆ καὶ κάθε μορφὸς θρύλος κάθε Γιαννιώτικη ἱστορικὴ γραμμὴ καὶ κάθε ὀβυσμένη θύμησι.

Τάχα τώρα σὲ λίγο θὰ κατεβῆ ὁ Ἀλῆ—Πασᾶς μὲ τὰ χαρέμια του. Τάχα θὰ ζητήσῃ μαζί μὲ τὴ Βασιλικὴ νὰ περάσῃ ἀντικρῦ στὸ χλοερὸ νησάκι τῆς λίμνης, πού ζῆ καὶ πού χαμογελάει;.

Περιμένουμε.

Μονάχα ἕνας βαρκάρης μᾶς πλησιάζῃ. Μπαίνουμε στὴν βάρκα του πού στὸ κάθε κίνημά της τραντάζεται ὀλάκερη.

Πᾶμε πρὸς τὸ θρυλικὸ νησάκι τῆς λίμνης.

Νάτο. Φαίνεται περὰ ὀλόκληρο εἰδυλιακὸ νησί, ὅπου ἐσκότωσαν τὸν Ἀλῆ Πασᾶ. Μεγάλα δένδρα πλατάνια καὶ λευκὲς καὶ μελικοικιὲς καὶ δεντρικὰ λογῆς, τεράστει πλατωτὰ, φουντωτὰ, περίφανα καὶ καλοθρεμμένα σώνουν τὸ νησάκι. Κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ ξεπροβάλλουν σπιτάκια καὶ ἐκκλησιᾶκια. Καὶ κάτω κάτω ἕνα πλῆθος καλάμια χιλιάδες χιλιάδες μυριάδες καλάμια περιζώνουν τὸ νησί. Τὰ καλάμια αὐτὰ βγαίνουν ἀπὸ μέσα ἀπ' τὸ νερὸ καὶ περικυκλώνουν τὸ νησί ὀλάκερο. Μιὰ ζώνη ἀπὸ καλάμια τὸ κλεῖ γύρωθε. Καὶ καθὼς κοντεύουμε, κοιτάζομε τὸ χλοερὸτατο νησάκι καὶ τὴ λίμνη τὴν ἀπέραντη.

—Εἶναι μεγάλη ἡ λίμνη; ρωτᾷμε τὸν βαρκάρη.

—Θέλῃ ὀκτὼ ὥρες ἢ βάρκα νὰ κάμη τὸ γύρο της.

—Βγάζει ψάρια;

—Προπάντων ἔχει χέλια καλά. Μὰ καὶ ψάρια νοστιμώτατα βγάζομε ἀπὸ 200 δράμια ὡς 4 ὀκάδες τὸ ἕνα. Τὰ ψαρεύομε στὸ νησί μὲ δύχτια.

Σ' ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας φτάνουμε στὸ νησάκι καὶ βγαίνουμε στὴν ἀκτὴ ἀνάμεσα σὲ καλάμια καὶ σὲ πλατάνια. Λυγερὲς γυναῖκες πλένουν τὰ ρόβχα τους στὸ γιιάλο. Πάπιες λούζονται στὸ νερὸ. Ἐνας γέρος διορθώνει τὰ δύχτια του. Κι' ἐκεῖ λίγο παραπάνω ἀρχίζει τὸ χωριὸ δάκι τοῦ νησιοῦ. Αὐτὸ τὸ χωριὸ εἶναι τὸ πιδ εἰδυλιακὸ πού ἀπάνησα. Σπιτάκια καλοσυγυρισμένα, καλασβεστωμένα, κα-

τακάθαρες πλακοστρωμένες αὐλές, μὲ στέγες πλακοσκεπασμένες, κατακάθαρα, νοικοκυρεμένα, μικρὰ σὰν ψεύτικα καὶ στολισμένα σὰν παιγνιδάκια, τέτοια σπιτία γιομίζουσι τὸ χωριουδάκι. Καὶ στὶς αὐλές κι' ἀπάνω στὶς μάντρες τους καὶ στὶς γλάστρες, στὰ παράθυρα καὶ στὶς πόρτες, λουλούδια πλῆθος, κόκκινα καὶ μπλέ, τριαντάφυλλα καὶ γερᾶνια καὶ βασιλικὸι καὶ κάθε εἶδος ξεπροβάλλουν.

Μέσα στὸ χωριὸ λαχανόκηπος δὲν ὑπάρχει καθόλου μὰ δὲν ὑπάρχει καὶ σπιτί χωρὶς λουλούδια, χωρὶς ἄφθονα καὶ καλοπεριποιημένα λουλούδια.

Καὶ κορίτσια ὀλόδροσα καὶ γρηγοῦλες ὀλόγλυκες καὶ γυναικὲς λυγερὲς στολίζουσι ἀκόμα περισσότερο τὸ χαριτωμένο αὐτὸ εἰδυλιακότατο, κατακάθαρο ἀντικρῦνὸ χωριουδάκι.

Αὐτὸ τὸ χωριουδάκι βρίσκεται στὸ πίσω μέρος τοῦ νησιοῦ ἀντικρῦ στὸ Μιτσικέλι. Ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἀντικρῦ στὰ Γιάννενα, εἶναι μονάχα λίγα σπιτία σκορπισμένα κι' ἔνα μικρομοναστήρι. Ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ περιτυλίγουν μεγάλα δένδρα φουντωτὰ, χόρτα πλούσια, κισσοί.

Κι' ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ νησιοῦ, ὅπου βρίσκεται ἕνα ἐξωκλήσι, τὸ θέαμα τῆς λίμνης μὲ τὸ Κάστρο εἶναι κάτι ξεχωριστό.

Πλάϊ στὸ χωριουδάκι βρίσκονται καὶ δύο ἐκκλησιᾶκια. Κι' ἀνάμεσα σ' αὐτὰ, κάτω ἀπὸ κάτι τεράστιους βράχους, ἕνα παλιόσπιτο. Κεῖνο τὸ σπιτάκι ἦταν τὸ ἐξοχικὸ κονάκι, ὅπου ὁ Ἀλῆ—Πασᾶς ἔπλεκε τίς ἐρωτικὲς ἱστορίες. Ἐκεῖ ἦταν ὁ τόπος τῆς χαρᾶς του. Ἐκεῖ μᾶς δείζανε καὶ τὸ μέρος ὅπου σκοτώθηκε ὁ Ἀλῆ—Πασᾶς καὶ τὸ παράθυρο ἀπ' ὅπου ἔφυγε ἡ Βασιλικὴ ἔπειτα ἀπὸ τὸ φόνο. Δυὸ γριοῦλες μού τὰ ἐξήγησαν ὅλα ἐκεῖ ἐπὶ τόπου.

Ἐκεῖ κοντὰ κάτω ἀπὸ τοὺς ἴδιους βράχους εἶναι ἡ ἐκκλησιᾶσσα τοῦ Ἀντι-Γιάννη. Μιὰ γριά ἐκκλησιᾶρισσα μᾶς ὑποδέχθη ἐν ἐκεῖ.

—Ὅποτε τοῦ Ἀντι-Γιάννη βοήθειά σας.

Μπήκαμε.

Ἡ ἐκκλησιᾶσσα αὐτὴ εἶναι βυζαντινὴ μὲ τοιχογραφεῖες τοῦ 17ου αἰῶνα, σεμνὴ καὶ γιομάτη μυστήριου.

Κι' ἡ ἐκκλησιᾶρισσα μᾶς ἐξήγησε:

—Ἰδοῦ, πιδιά μ', δὲν ἦταν τίπ' τις. Κι' ἤρθανε δυὸ ἀρχοντόπαιδα, μὲ βιὸ, μὲ περιουσία κι' τὴν ἀφιέρωσαν στὴν ἐκκλησιᾶ πού ἔχτισαν. Κι' αὐτὰ τὰ πιδιά ἀσκήτεψαν σ' ἀσκηταριό, κάτω ἀπὸ τὸ βράχο. Κι' ἀπὸ τότες τὸ νησί κακοικήθηκε.

Καὶ πήγαμε κάτω ἀπὸ τοὺς τεραστίους βράχους κι' εἴδαμε τίς σπηλιὲς ὅπου ἀσκήτεψαν τὰ δυὸ ἀρχοντόπαιδα πού ἄγιασαν... Ἐκεῖ ὑπάρχει κι' ἕνα πηγάδι. Κι' ἡ ἐκκλησιᾶρισσα μᾶς ἐξήγησε:

—Ἐτοῦτο τοῦ πηγάδ' εἶχε νερὸ πολὺ. Κι' τὸ νερὸ τοῦτο ἐγιάτρευε τὸν πουνοκέφαλο. Μὰ ἕνας γέρος καλόγερος ἔπεσε μέσα κι' ἀπὸ τότες ὁ Θεὸς εἶπε νὰ πάψῃ τὸ νερὸ. Κι' ἔτσι ἔπαψε.

Ξαναγυρίσαμε στὸ χωριὸ Παντοῦ γυναῖκες. Ἄντρες πουθενά! Κι' οἱ γυναῖκες αὐτές δὲν μοιάζουν μὲ τίς Γιαννιώτισσες. Αὐτὸ γεννάει ἀπορία. Μὰ μιὰ γριοῦλα δὲ μᾶς ἀφισε σ' αὐτὴ τὴν ἀπορία.

—Ἐμεῖς εἴμαστε Μανιάτες, μᾶς εἶπε. Δυὸ Μανιάτες πρωτοκατοίκησαν στὸ νησί κι' αὐτοὶ ἔπιασαν σπορὰ στὸν τόπο. Γι' αὐτὸ ὄλοι μᾶς εἴμαστε Μανιάτες. Τὸ χωριὸ εἶναι ἡσυχό. Γιομάτο γυναῖκες πού πλένουν, πού παίζουσι μὲ τὰ παιδάκια τους, πού κουβεντιάζουσι ἀνάμεσα ἀπὸ λουλούδια, στὶς μάντρες, στὶς ὀλοκάθαρες αὐλές κάτου ἀπ' τὰ τεράστια δένδρα ἀνάμεσα στὰ καλάμια, εἰκόνες εἰδυλλιακές, πλῆθος γλυκύτατες εἰκόνες. Ἀξίζει νὰ ῥθῃ κανένας ὡς τὴ λίμνη τους, μονάχα γιὰ νὰ ἴδῃ αὐτὸ τὸ χωριουδάκι.

ΘΑΛΑΣΣΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Παλιές ένθύμησες και θαμπές είκόες και ξεχασμένοι κόσμοι έξύπνησαν μέσα μας και άναψαν και έληραν πνοή και ζωή σιό άντίκρισμα του Μούδρου.

Μαζί με τό χτύπημα του ήλιου πάνω από τις βουνοκορφές τού Άγιου Όρους που ή άπόστασις τις έκανε να φαίνονται σαν από πανί, ο σιόλος βρέθηκε άντίκρου σιά βουνά που φράζουν τό λιμάνι του Μούδρου. Κι' οι κόσμοι οι θαμπένοι σιήν ταφόπλακα της λησμονησιός έσηλώθησαν δυνατοί, καινοουργοβαφτισμένοι, άδροι σιή θέα του φανού του Κόμπι που άρθώνεται ποσειδώνιος λευκοχαίτης σιή φαλάκρα του μικρού νησιού, επάνω σιή έμπατή του κόλλου.

Η θάλασσα ή μάγισσα και σφιγγα έλυσε τή γλώσσά της και ο άφρός της καθώ; ένινάξεται ως πάτω σιά παραπέτα, σιό καμπούνι, σις κουπασιές, άνεθυμίαζεν άναμνήσεις, πολύχρωμες άναμνήσεις, βαθιές ή άνοιχτές, φωτισμένες σκοτεινές, μά μιλιόγλωσσες και χιλιόφωνες για τήν καρδιά του ναύτη.

— Καλώς τα πά; τα άιγαλένια καράβια, και τὰ παρμεθια ναυτόπουλα, έλεγεν ή θάλασσα. Καλώς τα και καλώς ο έρχομός των σιολ δι και στέμμα βασιλικό σιά νερά μου.

Και τὰ καράβια αιοθαντικά και ογκώδη προχωρούσαν με βία σιά νερά τὰ τόσο γνωστά.

Ξερβόδεξα τὰ οχυρώματα έδειχναν τὰ δόντια τών κανονιών των, και ναύτες και σιραιώτες σιή γραμμή έχαιρευούσαν από τήν στεριά τόν θαλασσοκράτορα σιόλο. Και ή έλληνική καρδιά έφούσκωνεν από ύπερηφάνεια και ίκανοποίησι και τώρα έννοιθε πιό βαθιά τήν άξια και τό εύμορφο μεγαλείο τών περασμένων κατακτητήσεων.

Σιό βάθος άπαλό έχύθηκε τό χωριό του Μούδρου και ξερόβη σιόν δχθι του κόλλου άλλα χωριά πιό απόμακρα και πιό σκοτεινά ύψωναν τήν θέα των καμπαναριών των και τών άργών φρερωτών τών άνεμομύλων των. Και να οι άγκυρες, τών καράβιων με ρυθμικό και σιδερένιο κρότο έπεσαν σιό ύγρό χωράφι και ή θάλασσα βρέθηκε τήν ίδια σιτηγή σαρκμένη από άσπράδα που δέν είχε τελειωμό.

Σύγκαίρια σιριγγιά οσι βλερή πνιγμένη σιήν ειςωνελα ή φωνή της σφυρίχτρας έχιένισε τόν ήερα της «Δάφνης» και σύγκαίρια συρμένη, βραχή ή φωνή του ναυκλήρου άνήγγελλε:

— Πλύσις ίματιών... Οι άνδρες της δευτέρας τοιχαρχίας να έσειμάσουν τὰ ρούχα των γά τό Μούδρο.

Η στεριά προσινόμελη και ήλιολουσμένη μās καλούσε. Μιά ένκαιρία μοναδική να άπολαύσουμε τή λαχταριστή σάρκα της, να γνωρισθούμε με τὰ άσημένα κρύσταλλα των νερών της, και εκεί σις ποταμιές; ξεπόλυτοι άνασκουμπωμένοι τρελλοί από χαρά και λαχάρα να άνακατευθούμε με τὰ κορίτσια του τόπου λευκάλενα, έξέστηθα και κομπυλόκημα, και να παραβγούμε σιό πλύσιμο μ' ύδία, παδιά σιά κινήματα και σιά λόγια μας, μά με τήν καρδιά φουσκωμένη από άνδρείκιες επιθυμιές. Πρέπει να έξη κάνει κανείς έστω και για λίγες ήμέρες μέσα οε πολυμικρό καράβι σιτηρό και κτισσοφισμένο από τήν έλλειψη κάθε συκοινωνίας με τήν στεριά, με τις μυρμηδιές της με τήν γυναίκα γιό να καταλάβη από τὰ λόγια αυτιά.

Δυνατή, γιμάτη πόθους, γεμάτη όνειρα, ή γη του Μούδρου είχε μιάν άλλοιώτικη γιοιή. Γιόρταζε τό γάμο της με τόν ήλιο, τήν αϊωνία της ένωση με τό φως. Δυνατές μυρμηδιές γενεσιουσιγικές χιυπούσαν τὰ ρουθούνια μας. Έίχαμε πάθη σαν ομαδικό μεθύσι, μά πάλι δέν ήτο μεθύσι αυτό. Άναπνέουμε τήν γη, τήν άνασαιναμε και νοώθαμε τὰ σιήθια μας να φουσκώνουν από τόν εξαπελυθέντα όργασμό που είναι μας. Πατούσαμε οε χωράφι και οε φως. Γλυκές σάρκες ήσαν τὰ χοριάγια, γέλιο οι φράχτες, καμπάνες τὰ δένδρα, τραγούδια γάμου τὰ νερά, παλάτια οι χωριότικες κολύβες. Και οι νησιωτικούλες που έπλεναν σιά ρεύματα και σιά πηγάδια νεραϊδένιες βασιλοπούλες. Πέπλος ποθειρινός και λαχούρια και ίριδένιες εσάρπες τὰ ταπεινά ρούχα των. Μεγάλα διαμάντια και μοργαριτιάρια τὰ κουμπιά των, χνόςκομα κεφάλια νυμφών ως βοιφλιές που τὰ άπλωναν.

Ριχήκαμε με πείσμα, με γενάτι σιό πλύσιμο. Το λούσιμο του ήλιου και τὰ προκλητικά μπράτσια, οι φυλιτένιες κνήμες, τὰ γυμνά τρεχίλια, οι θριαμβευτικές κούπες των επαναστατημένων κάτω από τό μισοανοιγμένο σιτηθοπάνι παρθενικών σιτηθών μας είχαν κάνει έξω φρεσών.

Ναύτες και γυναίκες έπλεναμε μαζί. Μās έδάνειζαν τις κουβάδες των, μάς προχωρούσαν τις σκάφες των, μάς βοηθού-

σαν και τις βοηθούσαμε σιό άντλημα του νερού.

Και οι παλιές ένθύμησες και οι θαμ ές, είκόες και οι συνεισμερίες σκέψεις και οι σκοτισμένοι κόσμοι μιās άλλης ζωής όλο έξυπνούσαν και άναβαν και έπεραν άλλοιώτικη μορφή.

Και ή θάλασσα ή μάγισσα και σφιγγα όλο έλυσε τή γλώσσα της και τό κυματάκι της όλο άνεθυμίαζεν άναμνήσεις. Πολύχρωμες άναμνήσεις, βαθιές ή άνοιχτές, χιλιόγλωσσες και χιλιόφωνες για τήν καρδιά του ναύτη.

Και τὰ καράβια αιοθαντικά και ογκώδη έλεύζοντο και έπλεαν κι' αυτὰ σιήν χαρά.

— Καλώς τὰ πολεμάτε, έλεγαν οι γέροι που έπερνούσαν.

— Καλώς τὰ ναυτάκια έλεγαν οι νιές.

Και έπλέναμε όλο έπλέναμε φρενιασμένοι. Μιά μικρή έπαφή της άκρης της; φύσιος της γυναίκας, ένα άναφυλλητό του άέρα που έκολλούσε κατάρρα τὰ χρωματιστά μεσοφύστανο και τό έκανε να παύρη τό σχήμα και τις γραμμές τις λαξευτιές σάρκας, κάποια σκέψη μου ώστε να διαφανούν μέσα από τόν μπουστο κρυμμένα με ζήλια μαρμαρίνα κρινοτραχήλια μάς αύξαναν τήν επανάσταση, μάς άνδρείευαν, μάς έγέμιζαν θεϊκούς θυμούς.

Και ή γη έστοίπωτη, άντροπη, μεγάλη ήδονιστρια, άχόρταγα έκαλλούσε τὰ χείλη της σιό φως και καρδιές πάντα δυνατά λίγιο άκούραστο τό λαχταριστό σώμά της σιά άγκαλιάσματα και τὰ διψασμένα χάρδια του ήλιου. Έδω από τήν ένωση αυτ ή πιασίνισεν ο κάμπος και μεστωμένα χωράφια έδέχθησαν τήν πλεύσια χλωρίδα, εκεί λεβιάδια σουσαμιές άνθισαν, παρέκει μπουστάνια, με μισοχάια πεπόνια και κεφαλόδροσα καρπούζια. Και παντού δένδρα γεμάνα χρυσούς καρπούς ύψώθησαν για να μαριτυρήσουν άψευστα τόν όργασμό της; γής και του φωτός.

Υστια ο ήλιος άρχισε να γέρει και ή γη της Λήμνου άρχισε να σκετάζεται με μικριές σκιές—μικριές σαν άπλωμένες ποδιές γιγάντων—και άφιναν οι όγκοι των όνειροπόλων λόφων. Τό λιμάνι του Μούδρου περνούσε τὰ νερά του με χαδιόρικο νεζι κάτω από τις πλευρές και τὰ τσαλα των καρυβιών που έμεναν άγκυροβολημένα και καπνίζοντας σαν θηρία μέσα οε κλειβι θηριοτροφέου. Μέσα σιό άτέλειωτο γύρωμο του ήλιου έμέναμε χιυπημένοι από τό θάμβος, και πάντα άχόρταγοι έμπρός σιό θέσμο που έξευλιέγετο με έπική γαλήνη και άρχαία φριγική μισοκοπάθεια σιά βασιλεία των μυτιών μας, εκυττάζουμε και άνασαιναμε και ροφούσαμε τὰ γύρω μας.

Και οι ναύτες και οι θαλασσομάχοι ζητιάνοι μιās ήσυχης χωριάτικης ζωής της καλύβας του χωραφιού και μιās ζεσιής άγκαλιάς, έσεικόμεθα μουνγγοί και δίβουλοι μπροστά σιή ζωγραφιά της νέκρας που μάς τήν έδινε τό λιμάνι με τὰ καράβια, και τήν άλλη ζωγραφιά της ζωής που μάς τήν έπότιζεν ή γυναίκα και ή στεριά.

Ταπεινωμένοι, μικροί βαρέμηδες έσκύψιμε να μαζέψουμε τὰ στεγνωμένα ρούχα και οι φλέβες μας έβόδιζαν σιά μηνίγγια. Η φάσις του άνθ.ώπινου κτήνους που είναι ο,τι εύγενικότερο και θείο ύπάρχει έφώναζε και έκτυπούσε τὰ πλευρά και έδύγκανε τις άλυσσιδες με τις όποιες τήν έδεσαν ο τεχνικός αυτός πολιτισμός.

Μέσα σιά μάτια των κοριτσιών και σιά κινήματα και σιή φωνή ο ήλιος πόθος της δημιουργίας έλάγγεε. Τό φως που τόσο είχαν άναπνεύσει, και τὰ άφρότια γάγγαρα νερά και τὰ χόρτα και τὰ δένδρα άδιάντροπα φορτωμένα τους καρπούς του γάμου των, είχαν γίνη μαζί με τό πλησίασμα τώτων άνδρικών κορμιών τὰ πιό δυνατά κεντήδια για να θυμήσουν σιήν γυναίκα τόν άληθινό δρόμο που τήν ώδηγούσε ή φύσις της.

Τό άπόβραδο κατεβήκαμε πιό σις βάρκες σκυμμένοι σιό φορτίο τώτων σκλάβων πόθων που άδικα έπήγαν να οιάσονται τὰ δεσμά.

Τροβούσαμε να κλεισθούμε σιό συχαμένο μας καβούκι του καραβιού, χελώνες έμεις σιό δρόμο και σιήν έκφανσι της ζωής, Έβλέπαμε ο με ένας σφιγμένες τις γραδιές τόν άλλο με μάτια κόκκινα από τό μίσος και τό θυμό.

ΓΙΟΣΕΦ ΕΛΙΑ

Zéan Moréas

ΑΣΜΑ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΑΠ' ΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τὸ κάθισμά του πορφυροντυμένο
καὶ μέσα του ἐράσμια στολισμένο
ἀπ' τὶς κοπέλλες τῆς Γερουσαλήμ.
Ἐβγάτε, κοιτάτε
κοπέλλες ἀβρές
τῆς Σιών θυγατέρες
τὸ Ρήγα μπροστά σας,
τὸ Σολομώντα,
Μ' αὐτὸ τὸ στεφάνι
ποῦ ἡ μάνα τὸν ἔστεψε
τῆς μέρας τοῦ γάμου του
καὶ τῆς χάρας του.

Ἔσμα ΣΤ'
Κ.Δ' 1-7

Εἶσαι ὁμορφὴ καλὴ μου
εἶσαι πεντάμορφη
τὰ μάτια σου περιστεριῶν ματάκια
πίσω ἀπ' τὸ λευκὸ σου τὸ μαγνάδι
τὰ μαλλιά σου—κοπάδια ἀπὸ κατοίκια
ποῦ ξεπροβάλλουνε στὰ ραχοβούνια τοῦ Γκιλεάδ.
Σάν τὴν κοπὴ προβάτων τὰ δοντάκια σου
ποῦ βγαίνουν κουρεμένα ἀπ' τὸ λουτρό τους
ἄλλα διπλαρωμένα ταῖρι—ταῖρι
σὲ κανένα δὲ λείπει ὁ σύντροφός του
τὰ χεῖλη σου σὰ μιὰ ἄλικη γλωσσίσσα
στὸ δροσερὸ γλυκὸ τὸ μίλημά σου
σὰ μιὰ φέτα ροδιοῦ τὸ μάγουλό σου
πίσω ἀπὸ τὸ λευκὸ σου τὸ μαγνάδι.
Σάν πύργος τοῦ Δαυὶδ, εἶναι ὁ λαιμός σου
χτισμένος νὰ κρεμοῦνε τ' ἄρματά τους.
Ἄσπιδες χίλιες εἶναι κρεμασμένες
ἄλλες οἱ ἀσπίδες τῶν παληκαριῶν.
Τὰ δυὸ στηθάκια σου σάν δυὸ ἐλαφάκια
σὰ διδυμὰ παιδιὰ τοῦ ζαρκαδιοῦ
ποῦ βόσκουνε μὲς στ' ἄγρια τριαντάφυλλα
ὅταν ὁ μπάτης ἀπαλοφυσήξῃ
καὶ πλέξουν οἱ σκιὲς γύρω μαγνάδι
θὰ πάω κατὰ τὴν ράχη μὲ τὰ σμύρνα
πρὸς τὶς κορφές μὲ τὰ μυρωδικά.
Εἶσαι ὁμορφὴ, καλὴ μου, εἶσαι πεντάμορφη
στὴν ὁμορφιά σου τίποτε δὲ λείπει.

Ἔσμα Ζ'
Κ. Δ' 8-11

Ἔλα, νυφούλα μου ἀπ' τὸ Λιβάνο μαζὺ μου
ἔλα, κατέβα ἀπὸ τὸ Λιβάνο ψηλά
γιὰ βίγλισέ με ἀπ' τὴν κορφή τοῦ Ἀμανᾶ
ἀπὸ τὴν ράχη τοῦ Σενήρ καὶ τοῦ Χαιριμίν
ψηλά ἀπὸ τὶς σπηλιές μὲ τὰ λιοντάρια,
ψηλά ἀπὸ τὰ βουνὰ μὲ τὰ παρδάλια!
Ἄχ, μοῦχεις τὴν καρδούλα μου σκλαβώσει
ὦ νυφούλα μου, ἀδερφούλα,
ἄχ, μοῦχεις τὴν καρδούλα μου σκλαβώσει
μὲ ἓνα ἀπλό σου βλεμματάκι
μὲ μιὰ ἀλυσίδα τοῦ λαιμοῦ σου...
Πόσο μὲ λιγώνουνε τὰ δικά σου χάρδια
ὦ νυφούλα μου, ἀδερφούλα μου
πόσο εἶναι γλυκώτερα τὰ δικά σου χάρδια
κι' ἀπὸ τὸ κρασί
πόσο μὲ ζαλίζουνε τὰ δικά σου χάρδια
κι' ἀπὸ κάθε μύρο.
Ἄπὸ τὰ χειλιάκια σου, νυφούλα,
στάζει καθάριο μέλι
κι' ἀπὸ τὴν γλωσσίσσα σου, ὦ νυφούλα,
στάζει μέλι, γάλα.
Κι' εἶν' ἡ μοσκοβόλια τῶν σκουτιῶν σου
σάν τὰ μοσκοβόλια τοῦ Λιβάνου.

('Ακολουθεῖ)

ΝΥΧΤΕΡΙΝΟ

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικὸς
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

«Καλὲ μαραγκέ, καλὲ μαραγκέ,
πάνω στὸ ἔλατο, πάνω στὴν καρυδιά
μέτρησε φέρετρο μεγάλο καὶ βαθύ
νὰ βάλω τὴν ἀγάπη μου νὰ κοιμηθῇ».

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικὸς
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

«Καὶ ντύσε το ἀπὸ μέσα κάτασπρο σατέν
σάν τὰ δόντια τῆς, σάν τὰ δόντια τῆς
βάλε καὶ θαλασσιέ, κοσδέλλες σταυρωτές,
σάν τὰ μάτια τῆς, σάν τὰ μάτια τῆς».

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικὸς
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

«Κάτω ἀπ' τὶς φτελιές, κάτω ἀπ' τὶς φτελιές
χάμω χαμηλά σιμὰ στὸν ποταμὸ,
ὅταν τραγουδᾶν τῶν κούκων οἱ λαλιές
τὴν ἐφίλησε ἓνας ξένος στὸ λαιμό».

Τόκ τόκ, τόκ τόκ—καρφώνει βιαστικὸς
τόκ τόκ, τόκ τόκ—τὴν κάσα ὁ μαραγκός.

Καλὲ μαραγκέ, καλὲ μαραγκέ,
πάνω στὸ ἔλατο, πάνω στὴν καρυδιά,
μέτρησε φέρετρο μεγάλο καὶ βαθύ
καὶ βάλε τὴν ἀγάπη μου νὰ κοιμηθῇ.

Μετάφρ. ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ

Μὲ κάκοψη τὴν ἄρρωστη μορφή τους,
καθὼς τὰ ξεβασμένα τους τὰ τσίτια,
γυρνᾶνε ἀπὸ τὴ φάμπρικα μπουλοῦκι
τάπόβραδο στὰ ξύλινα τους σπίτια.

Ἡ λεύκα ἀσημοφύλλα ἀργοσαλεύει,
μὰ ἀνόμενες περνᾶν...Κλειστὸ τὸ στόμα.
Τὸν Κώστα τῆς Πηνειῶς τὸν πᾶν στὴ Γαῦδο,
κι' ἡ Φρόσω ἔχει τὴ μάνα τῆς στὸ στρώμα...

Μακραίνουν πίσω ἢ γκρίζες καμινάδες
στὴν ἄχνα μιᾶς ἐσπέρας πεθαμένης.
Κι' ὡς στέκουν ἀσυγκίνητες, φαντάζου
σὰ δάχτυλα βαρεῖα μιᾶς Εἰμαρμένης..

Καὶ ζύγωσαν ἡ νύχτα ὡς εἶχε πέσει,
πορτραῖτα θλιβερά στὸ ἴδιο πλαίσιο.
Μιά λάμπα ἀπὸ πετρέλαιο, λίγα χόρτα,
τὸ χτέσ πού τοὺς ξανάρχεται πρὸ ἀπαῖσιο...

Ἡ Τοῦλα μόνον ἀπέμεινε ξωπίσω
νὰ βρῆ τὸ μπαρμπερόπουλο τὸ Φάνη.
Δυὸ χρόνια τώρα αὐτὸς τὴν ἀγαπάει
καὶ λέει πὼς θὰ τὴν πάρῃ μὲ στεφάνι...

ΟΛΜΟΣ ΠΕΡΑΝΘΗΣ

Ἀθήνα

ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΙΚΗ ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ

Ι. . .

Στοῦ ἐρημοκάστρου τίς θλιβές κι' ἔρμες τῶν Πύργων σάλες
 Ἰσκιοὶ διοβοῖνουν οἱ καιροὶ στήνουν χοροὺς οἱ χρόνοι,
 Βιδίλες ἀνθοῦν στίς ξέθωρες ἀραδιασμένες γιάλες
 κι' ὄλο γυροῦν καὶ ξαναζοῦν κάποιοι θλιμμένοι τόνοι
 —λησμονημένου θρούλου—τὴν ἱστορία τὴν παλιά,
 τῆς Ἐσθιάς πύχε τὸ φέγγος στὰ μπουκλόχουσα μαλλιά
 τῆς Σελήνης τῆς γλυκειῆς ποῦ θαμποφωταίει θλιμμένη
 στ' ἀργυρόχουσα τὰ θάμπη στ' ἀργυρόξανθα νερά.
 — Ἀπ' τὰ μάκρη τῷ βορῶ

Ἔτο' ὁ θρούλος ἀρχι ἄ—γιὰ τὴ πολυγυρομένη
 ἤρθαν ἠγρόπουλα π' ὄλα ἀγγέλοις μοιάζουν
 χρυσοστολισμένα καὶ θρονι τῆς τόζου
 κι' ἤρθαν Καστελάνοι γιὰ τὴν ξακουσμένη
 τὴν Ἐσθιά κι' ἱππότες σιδερόφραγμένοι
 Μὰ [ἦ κίρη ἀρνιέται
 ὄλο συλλογιέται
 Καὶ οτοῦ Πύργου τίς κορφές μοναχὴ ξεχνιέται
 Πουδὲς γητιές πλανέματα
 πιδὲς πλάνες γητέματα
 σὴ Ἐσθιά ἔχει κάνει

καὶ οτοῦ Πύργου τίς κορφές σὴ νυχτιὰ πλανιέται
 Πουδὲς ποιά τὰ γητέματα
 νὰ λύση τὰ πλανέματα
 τὴ Ἐσθιά νὰ γιάννη
 Καὶ ρωτοῦν οἱ μαντολόγοι τ' ἀστρικά
 καὶ ρωτοῦν κι' οἱ μάγισσες τ' ἀγερικά
 Κάνουν ἔξορκια κάνουν μάγια
 (φτωχὴ λουλευτένια τάγια)
 Πουδὲς σὴ νύχτα τὴν πλανεύει
 τὴν Ἐσθιά καὶ δὲ γερεύει.

Βάλαν Βάζδιες καὶ φιλάξαν στ' ἀκροπέργια σὴ νυχτιὰ
 καὶ τὸν πλάνο βρήκανε τὸν ξελογιαστὴ γιὰ τὴ Ἐσθιά
 παίζει ἀγάλι
 σὸ καϊάλι

Τρέμουλα γλυκοῦ σκοποῦ, τοῦ καλοῦ παῖς καιροῦ
 σὴ χυνοῦχορδὴ μαντόλα μυστιόλολης μπαλλάντες.
 Κι' οἱ βαρδιάνοι ἀπὸ τὸ Κάστρο σιδερόφρακτοι χουμίζαν
 τ' ἀρχοντα τοῦ Βενετσιάνου εἶχαν δικά τοῦ σκληροῦ
 καὶ τὸν πιάσαν καὶ τὸν πνίξαν
 τὸ φτωχὸ τραγουδιστὴ

Κι' ἡ Ἐσθιά πάνω ἀπ' τοῦ Πύργου τίσταντελωτιές γιολάντες
 ὡς τὸν θόρει πέφτει ἀγάλια καὶ θρηνεὶ γονατιστὴ
 τ' ἀστρα οβύναν τ' ἀχιτιδέχουσα κι' ἔγεργε ἡ Σελήνη
 μαῦρα κρόπια σκοτεινὰ μυστικόπαθη γαλήνη
 τὴ νυχτιὰ τυλίγανε καὶ τὴς Πύργους καὶ τὸ Κάστρο.
 Ἐγειρεν ἀπ' τίς κορφές του ὄμ' μεγάλη συμφορὰ
 καὶ σὸ τῆφο τῷ καλοῦ τῆ; στ' ἀσημένια τὰ νερά
 χάθηκε καὶ οβύστηκε σὴν τὸ πλάνο τ' ἀστρο....

Στοιχίωσαν τὸ κάστρο κι' ἀραχνιάσαν τὰ τοῦλια
 στίς θλιβές τῶν Πύργων σάλες κρῶζουνε τὰ πενθοπούλια
 καὶ γυρνᾶνε στίς κορφές ἱππότες καρβαλόρηδες
 καὶ φυλᾶνε στίς νυχτιές πυροφυλοχτάρηδες.
 Στίς νυχτιές τ' Ἀπριλομάη Ἰσκιος βγαίνει ἡ Ἐσθιά
 γιὰ ν' ἀκίση τὸν καλό τῆς σὸ κανάλι, σὴ νυχτιὰ.

Ἔτσι ἰθθαλε ὁ ριθμός καὶ τὸ κλώσανε οἱ μοῖρες.
 καὶ τὸ ξεμπλισσαν οἱ ρίμες καὶ τὸ τραγουδῆσαν Μοῦσες
 Στίς χρυσοχορδές τίς λύρες
 δέσανε τὸ στίχο οἱ μοῖρες
 καὶ τὸ πλέξαν καὶ τὸ παῖξαν Μοῦσες ἀηδονολαλοῦσες
 τὸ τραγεῦδι πὶ νὸ τὸ ζοῦν μαντόλες καὶ κιθάρες
 σὲ γόνδολες ὅπου σκορποῦν τρικυμιστιές λαχτάρες
 τραγουδιστιές σὴν τραγουδοῦν γιὰ τίς χρυσομαλλοῦσες
 εἰς Βενετοπούλες ὅταν παίζουν καὶ γυροῦν ἀγάλια
 σὲ χρυσὰ τὰ μαγεμένα Βενετσιάνικα κανάλια.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΜΟΣ

ΒΟΥΚΟΛΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ

Τὶ νὰ θαμάξω, λυγερή, τὶ νὰ σοῦ τραγουδήσω
 ἀπὸ τίς τόσες χάρες σου, τίς τόσες ὁμορφιές σου;
 Τ' ἀνέρο τὸ περπάτημα καὶ τὸ κομάρωμα σου,
 τὴν ἀπαλάδα τῆς φωνῆς, τοῦ τραγουδιοῦ τὴ γλύκα
 τ' ἀφροχιοστά χέρια σου, τὸ κοντυλογραμμένο,
 γιὰ τὸ λαμπρὸ σου κούτελο ποῦν' ἀστρο καὶ φεγγάρι;
 Τὸ μεσιτωμένο σου κορμί, τὸ καλοκαμαμένο,
 σὲ γινωμένο εἶναι τσαμπὶ καὶ σὲ γλυκεῖα κρηθῆρα.
 Ἀχ, περιστέρας τραχηλιά κι' ἀρνάδας ἡμεράδα,
 ἀχ κόρφε περοπέδικας κι' ἀνάβλημα λαφ'νος,
 καὶ μάγυλο λαχταριστὸ καὶ ἴδιο σ'ασμένο μῆλο!

Τὶ νὰ σοῦ ψάλω, λυγερή, τὶ νὰ σοῦ τραγουδήσω;
 Ποιὰ δροσεράδα ν' ἀρνηθῶ, ποιὰ χάρη νὰ παινέψω;
 Τραγεῦδι παναρμόνιο σὲ τέτοια νιάτα πρέπει,
 καὶ πάλι ματαπέλει σου ὕμνος σὴν ὁμορφιά σου!
 Ἢ ἀνάσα σου μοχοβολὰ βαρεῖα καὶ μὲ μεθάει.
 Κατάγλυκα τὰ χεῖλη σου σὲ τοῦ Θεοῦ κεράσι,
 ποῦ στέζουν λὲς ἀνθόνερο, ποῦ λὲς καὶ στέζουν μέλι,
 σὲ κάμουν καὶ ροδογελοῦν κι' ἀνοιγοκλειοῦν καὶ λένε.
 Φρούδια σμιχιδ, κομαρωτὰ κι' ἀγγελοκαμωμένα,
 κι' ἀπλωτερά ματόκλαδα παινώρια μάτια Ἰσκιώνουν.
 Κι' ἔχουν τ' μαῦρα μάτια σου, τὰ δόξανθα μιλιά σου,
 κάτι ἀπ' τὴ νύχτα τῷ μαγιοῦ, κάτι ἀπ' τὸ φῶς τ' Ἀπορίτη.
 Κεῖνα τὰ μάτια τὰ ὁμορφα, τὰ μάτια τὰ μεγάλα,
 ποῦ σφάζουν τὸν ποῦ τὰ θωρορεῖ, ποῦ λυώνει τὸν ποῦ βλέπει,
 κεῖνα τὰ ὀλόφωτα μαλλιά, τ' ἀναλιτὸ χρυσάφι,
 ποῦ δίνω τὸν παράδεισο γὰ τὰ γλυκοφιλήσω,
 ποῦ δίνω, κάθε τι τρανὸ νὰ τ' ἀναδέψω ὁ δόλιος,
 τὶ εἶναι βουνὸ ἢ ἀναγάλιαση καὶ εὐτυχισμὸς περισσοῦ!

Χαρὰ στὸν νιὸ τὸν ζηλευτὸ, χαρὰ σὸ παλληκάρι.
 χαρὰ στὸν ποῦ θὰ σὲ χαρῶ καὶ θὰ σ' ἀνθοτριγύση;
 «Λουλ ὕδια τοῦ Πιδου»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΝΔΕΑΣ

ΦΕΡΕ ΝΑ ΙΔΩ

Φεγγάρι Ἀθγουσιάτικο τὸν οὐρανὸ βοσκάει
 Κι' ἡ γῆς δλάνκηρη γελᾷ κι' ὁ τόπος διορφαίνει,
 Ὅμοιάζει ἡ Πλάση καλλονία χυμένη σ' ὁμορφάδες
 σὰ νύφη ἀσημοσκέπαστη στούς σιόλους φορτωμένη.
 Ὅσα στολίδια κι' ὁμορφιές χαρῶζει τὸ φεγγάρι.
 Στὴ γῆ νυχτιὰ ἀθγουσιάτικη ὁ ἥλιος δὲν τὰ ἔφρει.
 Χίλιες φορὲς καλλίτερη ἡ νύχτα ἀπὸ τὴ μέρα,
 Ἡ νύχτα ἡ φεγγαρόφωτη, ἡ μάγισσα, ἡ πλανέφτρα—

Στὴ Σαντοβίτσας τὰ βουνά, σὲ ἡμερωμένα πλάγια
 Μέσ' οὐ κοπέδι γίδινο λαλεῖ ὁ λαγοβυζάχτης,
 Σὰ νᾶναι γιδουγενῆς αὐτὸ τὸ νυχτοπούλι
 κοντὰ του σιμαζώνεται τὰ γίδια ἀκολουθώντας.
 Λαλοῦν γαλασκοῦδουνα σ' ὄλον τὸν κάμπο κάτω.
 Γερόσκυλος ἀριά ὄλυτᾷ, κάποιο κουτάβι σκούζει,
 Στὸ ρέμα, σὲ βαλτόνερο παιδεύεται ἡ χελιδνα
 Τοῦ μπάκακα νὰ παροβγεῖ, καὶ πέρα ἐκεῖ στὸν ὄχτο
 Νιὸς πιστικὸς βραχ ἄ βραεῖ τζαμάρα σιδερένια
 Ποῦ ὄρια βοσκοῦλα τὴν ἀκούει καί τῆς χτυπάει ἡ καρδοῦλα
 Καὶ κάτω ἀπὸ καλαμωτοὺς ἤσκιους, γιὰ πῶς χορῆβει
 Ποῦ τὴ ζηλέβουν κι οἱ ἔσθιες καὶ κάνουνε στὰ μάτια.
 Ὡ θεῖμου, φόντος χωριστῶ τίς ὁμορφιές τοῦ κόσμου
 Φέρε νὰ ἰδῶ λεβέντη νιὸ φλογέρα νὰ λαλεῖ
 Καὶ βοσκοπούλα λυγερὴ νὰ σιέεται σὲ φεγγάρι

ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΥΣΕΛΙΜΗΣ

Γιάννενα 7 Αὐγούστου 1936.

ΦΛΟΓΕΡΑ

ΤΟΥ κ. ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

«Γεῖα καὶ χαρὰ σὲ νιοὺς καὶ νιὲς ποῦ ξαγρουπνᾶν γι' ἀγίτη!»
 Ἔινε ἓνας στίχος ἀπὸ τὸ «ὄνειρο τῆς Ρόδου» ποῦ περιλαμβάνεται στὴ συλλογὴ τοῦ κ. Πινδέα, στίχος ἐπιγραμματικός, εὐκρινὴς πλασμένος ἀπλᾶ καὶ ἀνεπιτήδευτο. Ἐδὲ στίχο αὐτὸ θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὸν λάβῃ ὡς τὸν κύριο ἄξονα ὄλων τῶν ἐκδηλωμένων ἐμπνεύσεων τοῦ κ. Πινδέα. Γιατὶ σ' ὄλα του τὰ τραγούδια, ὑπὸ διαφόρους φάσεις κυριαρχεῖ τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης τὸ ἀ γ ρ ο τ ι κ ὸ, παρθένο αἶσθημα τῆς νεῖας, ἢ τοῦ βοσκοπούλου ἢ τοῦ καρβινάρου.

Ὁ κ. Γιάννης Πινδέας προσπάθησε καὶ προσπαθεῖ—καὶ γιὰ δεῖγμα τῆς συνεχιζόμενης προσπάθειας εἶναι τὰ τραγούδια ποῦ δημοσιεύουμε ἀπ' τὴν νέα του συλλογὴ «Λουλούδια τοῦ Πίνδου»— νὰ ζωγραφίσῃ τὴν Ἡπειρωτικὴ ζωὴ, τὸ Ἡπειρωτικὸ βουνὸ μὲ πάθη τῶν τσομπάνων καὶ τὶς φυσικὰς ὁμορφιὰς του. Ἔινε ἀλήθεια πὼς τὸ πέτυχε. Μὰ γιὰ νὰ τὸ πετύχῃ διάβασε τόσο τὸν Κρυστάλλη καὶ γνώρισε τόσο τὸ Δημοτικὸ τραγούδι ποῦ φαίνεται ὅταν νὰ ξεπετάχῃ ἀπ' αὐτὰ. Ἀλλὰ μπορούσαμε νὰ ζητοῦμε οὐτοτέλεια ἀπὸ ἓνα νέο; φυσικὰ ὄχι. Αὐτὸ τὸ λέω γιὰ κάτι ἄλλο: ὁ κ. Πινδέας, παρ' ὅλη τὴ φυσικὴ πάντοτε ἀπειρία ποῦ παρουσιάζει σὰ νέος στὸ δέσιμο τοῦ στίχου—καὶ μιλοῦμε μόνο γι' αὐτὸ γιατί θὰ τὸν ἀδικούσαμε ἀν ψιλολογούσαμε τὸ στίχο του—εἶχε ὄλη τὴ δύναμη, ὄλη τὴν ψυχικὴ ἐνέργειαν νὰ εἰκονίσῃ τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ, τὴ ζωὴ τοῦ Πίνδου. Κι' ἂν προσπαθοῦσε νὰ βαδίσει σ' αὐτὸ τὸ δρόμο ἀνεπηρέαστος, μεμονωμένος θ' ἀποτύγχανε σὲ κάθε προσπάθεια. Γιατὶ ἡ ζωὴ τοῦ χωριοῦ ὄσο πλούσια καὶ ἀνεξάντλητη ἦταν στὴν ἐποχὴ τοῦ Κρυστάλλη τόσο πενιχρὴ καὶ στελεῖα εἶνε σήμερον. Ἡ πενιχρότητα αὐτὴ θάταν εἰς βάρος τοῦ ἀσχολουμένου μ' αὐτὴ. Κι' ἂν προσπαθοῦσε ν' ἀπεικονίσῃ τὴ σύγχρονη ζωὴ τοῦ χωριοῦ, ὁ κ. Πινδέας θ' ἀποτύγχανε οὐκ ἄρα. Γ' αὐτὸ καὶ μόνο ἀναδρόμησε στὸ δημοτικὸ τραγούδι καὶ στὸν Κρυστάλλη. Γιατὶ ἀπὸ ἐκεῖ μπορούσε ν' ἀνέλθῃ τὰ γοητευτικὰ εἰδύλλια τ' ἀγροτικά, τὶς διηγήσεις τοῦ τσομπάνη, καὶ τὸ γλυκὸ καὶ ἀντρίκιο τραγούδι του ὅταν καθισμένος στοὺς βράχους πιέζεται ἐσωτερικὰ νὰ ἐκδηλωθῇ. Ὡστε ἡ μίμησις σὲν κ. Πινδέα δὲν ἔχει τὴν κοινὴ σημασίαν: Παίρνει τὸν Κρυστάλλη καὶ τὸ δημοτικὸ τραγούδι νὰ συμπληρώσῃ τὴ σημερινὴ περὶ τὴ ζωὴ τοῦ χωριοῦ. Σ' οὗτοι δὲν τοῦ ἐταρκεῖ τὸ περιβάλλον τοῦ σύγχρονου χωριοῦ προσπαθεῖ νὰ τὸ δανεισθῇ—πάντοτε μὲ τὴ δική του προσωπικὴ σφραγίδα—ἀπὸ δημοτικὰ καὶ Κρυσταλλικὰ πρότυπα. Κι' ὅμως θ' ἀδικούσαμε τὸν κ. Πινδέαν ἂν δὲν ἀναφέρουμε πὼς πολλὰ ἀπ' τὰ τραγούδια του τὸν δείχνουν ὅταν ἓνα σημερινὸ τεχνίτη ἔσαν πικρὴ ὑποκειμενικὴ μὲ αὐτοδημιουργητὴς ἐμπνεύσεις καὶ μὲ γερὴ συγκίνηση. Τέτοιον μᾶς τὸν δείχνει ἀνάμεσα σὰ ἄλλα τοῦ τραγούδι καὶ ὁ «πόνος τῆς Βισκοπούλας», ποῦ εἶναι γραμμένο σὲ δεκατριῶν στίχο μ' ἀρμονικὸ περπάτημα καὶ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ ρητορισμοὺς καὶ σωρεῖες περιττῶν ἐπιθέτων.

Ἐν ἀπόβραδο δροσᾶτο τοῦ Μαγιάριλου
 ποῦτανε ντυμένη ἡ πλάση σὰ μιὰ νιόνυφη
 μὲ τριαντάφυλλα μὲ γιούλια καὶ μ' ἀνθήκηνα
 καὶ φλογέρες, ἀγριοπούλια καὶ μουρμουριτὰ
 λὲς στὴν Ἄνοιξη νὰ λέγαν ὕμνο ἀθάνατο
 τσοπανόπουλο, τῆς στάνης νιὸς ἀμούστακος
 τῆς ἐρμιᾶς φτωχὸ κοπέλι ξενοδουλετῆς...
 Συναπάντηξε τὴ Βάγγιω τὴν περιμορφὴ
 τὸ μονάκριβο βλαστάρη τοῦ ἀρχιτέλιγα...

Ὅσοι φορὲς διαβίξω τὸ τραγούδι αὐτὸ δὲ θέλω νὰ πιστέ-

ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

«Ἄς μὴ μοῦ δώσῃ ἡ μοῖρα μου
 εἰς ξένην γῆν τὸν τάφον»
 εἶνε γλυκὸς ὁ θάνατος
 μόνον ὅταν κοιμώμεθα
 εἰς τὴν πατρίδα».

Ψηλά στὸ Πίνδου τὴν κορφὴν, σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα
 ἓνας ἀητὸς καθόντανε καὶ βαρισοσυλλογιότανε:
 Τώρα ποῦ πλάκωσε χιονιάς, ποῖα σιρότα γιὰ νὰ πόρῃ
 νὰ βγῆ σὲ μέρος ἠλιόβλεπο, σὲ πράσινο λειβάδι,
 τί μὲ γεράματα βαριά τὸ κρῦν δὲν ταιριάζει.
 —Νὰ πάω στοῦ Ὀλύμπου τὶς κορφές, στῆς Ὀσσας τὶς ραχοῦλες
 νὰ πάω στῆς Ἰοῦνης τὶς πλαγιές, στὰ Χάσια νὰ μισέσω,
 Νὰ πάω στὸν κάμπο τοῦ Πηνειοῦ, μὲ τὰ ξεχειμαδιὰ τοῦ
 φοβοῦμαι ἀπὸ τοὺς πιστικούς καὶ ἀπὸ τοὺς τσελιγκάδες
 μὴ ρέξουν, μὲ σκοτώσουνε καὶ πάρουν τὰ φλοῆρια
 νὰ φτιάσουνε γλυκόλαλες φλοῆρες ποῦ ἀντηχοῦνε
 πέρα σὲ κάμπους, σὲ βουνά, σὲ λαγκαδιές, σὲ δάσια
 καὶ ὄντας θ' ἀκοῦν οἱ λυγροὲς νὰ βουρλακιστῶνται.
 Μὰ γὼ θὰ πάω στὴν Ἡπειρο, ἐκεῖ γιὰ νὰ πεθάνω.
 ἐκεῖ ὅπου μεγάλα ἀπὸ μικρὸ θρεφτᾶρι,
 ἐκεῖ ποῦ ὄντας ἐπέτομαν μὲ χαίρονταν τὰ πεῦκα,
 τὰ ἔλατα μὲ τὶς δασιὲς κορφές ὅπου ἀνεμίζαν
 καὶ ὄντας στὸ νεραϊδόσεμμα δροσίζομαν τὸ γιόμα
 οἱ θάμνοι, τὰ χαμόκλαδα μὲ χαίρονταν παὶ κείνα.
 Κ' οἱ λυγροὲς, ποῦ ἔρχονταν νὰ πλύνουν στὸ ποτάμι
 μὲ τὸ μαντῆλι στὸ λαιμὸ καὶ ἀνασκουμπωμένες
 ἐκουβεντιάζαν γιὰ καλοὺς καὶ ψιλοτραγουδοῦσαν:
 «—Ἄν πᾶς, ἀητέ, στὴν ξηνητεῖα, μακρὴ γιὰ νὰ μισέψω
 καὶ δῆς ἐκεῖ τὸ ταῖρι μου, τὸ ταῖρι τῆς καρδιάς μου,
 γιὰ πὲς του ὀγλήγορα νάρθῃ πὲς του γιὰ νὰ γυρίσῃ
 ν' ἀφήσῃ ξένην ἀγκαλιὰ καὶ νάρθῃ στὴ δική μου,
 τί γρήγορα ὁ καιρὸς περνᾶ, μαραίνονται τὰ νιάτα».

Σκῶνεται, πέταται ψηλά, πρὸς τὸν γλαυκὸν αἰθέρα,
 διαβαίνει κάμπους καὶ βουνά, στὴν Ἡπειρὸ του φτάνει.
 Σκύφτουν τὰ πεῦκα τὶς κορφές καὶ τὰ ἔλατα λυγίζουν
 νὰ προσκυνήσουν τὸν ἀητό, νυφιάτικα ντυμένα.
 Γέρνει ξερβιά, γέρνει δεξιὰ τριγύρω ἀπὸ τὸ βράχο,
 γιὰ νὰ βρῇ κούφωμα νὰ μπῆ, νὰ μπῆ νὰ ξεποστᾶσῃ,
 εἰ ἀπόστασαν τὰ γέρικα φτερά του καὶ ματώσαν
 ἀπ' τὸ πολὺ τὸ πέταμα καὶ ἀπὸ τὰ γηρατειὰ του.
 Συμμοζεμένος κάθεται πολὺ ὦρα μὲς τὸ βράχο.
 Κ' ἐκεῖ ποῦ ὁ ἥλιος ἔχυνε χίλιες βαφές στὸ χιόνι
 μ' ἓνα παραδάρι μ' ἀργὸ ὁ σταυραγιὸς πεθαίνει,
 ἀφήνοντας βαθειὰ κραξιὰ πεῦκα στερενὴ χαρὰ του
 γιὰ τὴ γλυκειὰ πατρίδα του, γιατί ε' αὐτὴν πεθαίνει.

»Ραγισμένη Φλογέρα»

Γ. ΠΟΘΑΛΛΑΣ

ψὸ πὼς ὁ κ. Πινδέας προσπαθεῖ πάντα εὐγενικὰ μὰ—γιὰ νὰ
 πῶ τὴν πικρὴ ἀλήθεια—μάταια, νὰ ξαναφέρω τὴν ἐποχὴ μας
 σκηρὲς, φυσιογνωμίες, πῶχαν οὐσίαι γιὰ πάντα.

Μὰ ξανασηρῶ τὴν πικρὴ αὐτὴ ἀντίληψη ὅταν γυρίσω
 στὶς ἄλλες σελίδες τοῦ βιβλίου...

ΜΙΧ. ΓΑΚΗΣ

ΤΑ «ἩΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ», ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἡ «Μακεδονία» τῆς Θεσσαλονίκης ἀσχολούμενη μὲ τὴν ἐκδο-
 σὴ τοῦ δευτέρου τεύχους τῶν «Ἡπειρωτικῶν Φύλλων» χαρᾶ
 κτηρῶν τὴν ὕλην τοῦ «πλουσίαν καὶ ἐδιαφέζουσαν». Ἡ «Μα-
 κεδονία» εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες ποῦ συντείνουν στὴν πνευ-
 ματικὴ ἀνθηρότητα τῆς Θεσσαλονίκης.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΥΡΩ ΑΠ' ΤΗ ΕΚΔΟΣΗ ΜΑΣ

Ἡ ὑποδοχή μας ἀπὸ τὸν ἠπειρωτικὸν λαὸν μᾶς ἱκανοποίησε ἀρκεῖα. Ἀλλά, πρὸς μεγάλην μας λύπη γατὶ δὲ μπορέσαμε νὰ τοὺς εὐχαριστήσουμε, εὐρέθησαν καὶ πολλοὶ ἀνικανοποίητοι, ψυχροί, δείχνοντας τὸ μέγεθος τῶν ἀπαιτήσεων τῶν καὶ μὴ προσέχοντας μιὰ κοινή, ἐντελῶς προσπάθεια—κατ' αὐτοὺς—σὰν τὴ δική μας. Καὶ κάποια ἠπειρωτικὴ ἐφημερίδα μᾶς τονίζει τὴν ἔλλειψη ἀξιολόγων φιλολογικῶν ὀνομάτων. Συμφωνοῦμε ἀπόλυτα μὲ τὶς παρατηρήσεις τῆς ἐφημερίδος καὶ πρέπει νὰ εἰπωθῆ πὼς οἱ περισσότερες ἐπιφυλάξεις εἶναι ἀδικαιολόγητες. Γιατὶ σὲ κάθε πρῶμα ὑπάρχει καὶ ἐξέλιξις. Ἄς πάρουν τὰ πρῶτα τεύχη τῆς «Ν. Ἐστίας» τοῦ 1927. Ἄς κοιτάξουν ἂν λείπουν ἀξιόλογα ἑλληνικὰ ὀνόματα. Ἄς κοιτάξουν ἂν ἐκπλήρωνε—ἀπὸ τὰ πρῶτα τεύχη—τὸ σκοπὸν τῆς. Γιὰ διαφόρους λόγους δὲν μπορέσαμε νὰ συγκεντρώσουμε ὅλα τὰ ὀνόματα ἀπ' τὴν ἠπειρωτικὴν διανόησιν. Λόγοι ποὺ ἂν τοὺς γνώριζαν μερικοὶ θὰ ἔσταναν νὰ μᾶς κατηγοροῦν γιὰ τὴν ἔλλειψη ἐτούτου ἢ ἐκεῖνου τοῦ φιλολογικοῦ προσώπου καὶ ποὺ ἂν ἀλλάξαμε τὸ σημερινὸν μᾶς δρόμον καὶ τοὺς σημερινούς ὁδηγητὰς μᾶς θὰ βρισκόμαστε σὲ γενικὴ ἀδιέξοδον. Τὸ μόνο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ συντελέσῃ στὴν ἱκανοποίησιν τῶν μερικῶν—γιατὶ ἓνα πλήθος μᾶς δέχτηκε μὲ μεγάλην χαρὰ, νέοι καὶ παλαιοὶ—εἶναι ὁ χρόνος ποῦναι καὶ ὁ καλύτερος μαστορευτὴς, δάσκαλος στὸ μυαλὸ τοῦ καθενός. Ἐν τούτοις δὲν μπορούμε νὰ μὴ εὐχαριστήσουμε τοὺς θερμοὺς μᾶς φίλους ποὺ ἔσπευσαν νὰ μᾶς ἐνθαρρύνουν μὲ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν μόχθων μᾶς, καὶ συγχρόνως μὲ τὴν ὕλικήν ἐνίσχυσίν τοὺς.

ΜΙΑ ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Διαβάσαμε μιὰ ἄλλη χαρμόσυνη εἶδησις: Τὸ «Γραφεῖον πνευματικῶν ὑπηρεσιῶν» πρόκειται νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸ χειμῶνα σὲ διάφορα ἐπαρχιακὰ κέντρα ἐκθέσεις ἑλληνικοῦ βιβλιομεδιστάξιν ἀπὸ λογοτέχνες καὶ ἐπιστήμονες τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ διαβάζουμε ἀκόμη πὼς πολλοὶ ἐπαρχιακοὶ πόλεις ἔχουν καὶ ὅλας ταχτοποιήσιν τὶς συνθηκῆς ποὺ ἀφοροῦν γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Καὶ μαθαίνουμε ἀκόμη πὼς διάφοροι Ἐπαρχιακοὶ ὀργανισμοὶ ἔχουν ἀναλάβει τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐπιτυχία τῶν διαλέξεων καὶ ἐκθέσεων.

Νομίζουμε ὅτι ἡ προσπάθεια αὐτὴ τοῦ κ. Νικολαΐδη περιέχει τὴν κυριώτερην πτυχὴν τῆς ἰδρύσεως τοῦ «Γραφείου». Ἦταν πρῶτον καὶ νὰ δοθῆ τὸ σάλπισμα αὐτῆς τῆς πνευματικῆς ἀφύπνισις. Οἱ ἐντόπιοι ὀργανισμοὶ δὲν κατὰ γῆθσαν σχεδὸν τίποτε μπροστὰ στὴ γενικὴ ἀδιαφορίαν ποὺ συντροφεύει τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπαρχιωτῆ. Χρειαζόντανε νὰ στρέψουν τὴν προσοχὴν τοὺς οἱ διανοούμενοι τῶν Ἀθηνῶν. Κι' ἕνας ἀπ' τοὺς πρωτοστατοῦντες στὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου αὐτοῦ εἶναι καὶ ὁ κ. Νικολαΐδης.

Κι' ἡ πόλις μᾶς, ἡ παραμελημένη καὶ σκοτεινὴ πνευματικὰ, ποὺ μόνο σβυσμένες θρυαλίδες εἶναι οἱ ἀναμνήσεις τῆς παλαιᾶς πνευματικῆς δόξας δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἀπ' τὴ φιλοξενία τῶν ἀθηναίων ἀπεσταλμένων ἀλλὰ χρειάζεται νὰ συννενοηθῆ μὲ τὸ «Γραφεῖον», νὰ ἐπεκτείνῃ ὡς ἐδῶ τὴν ἀκτίνα τῆς δράσεως του. Ἀλλὰ ποῖός θὰ προβῆ στέγες πρέπουσες ἐνέργειαι; Νομίζουμε πὼς κατάλληλη θάταν σ' αὐτὸ ἡ «Ἀέσχη ἐπιστημόνων» ἢ καὶ ὁ «Ὀμιλος Νέων». Μὰ γιὰ τὸν δεύτερον φαίνεται πὼς σταμάτησε τὴν δράσιν του. Μένει μὴν ἀνάχα ἡ «Ἀέσχη Ἰωαννίνων». Ἐμπρὸς λοιπόν.

Ἡ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΜΑΣ

Ἡ σημερινὴ καλλιτεχνικὴ καὶ ἀριωτάτη ἐμφάνισις τῶν «Ἡπειρωτικῶν Φύλλων», πιστεύουμε πὼς θὰ προξενήσῃ ζωηρὴ ἐντύπωσιν στοὺς ἀναγνώστες μᾶς γιὰ τὴν προσπαθειάν μᾶς αὐτὴ πρὸς καλύτερην ἐκτύπωσιν. Κι' αὐτὴ δὲ φεῖται στὸ καλλιτεχνικὸν τυπογραφεῖον «Ἐρμῆς» τῶν κ. κ. Θωμᾶ Παναγιωτοπούλου καὶ Δημ. Πανίδου, μὲ τοὺς ὁποίους καὶ συμφωνήσαμε τὴν ἐπάπειρον ἐκδόσιν μᾶς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Παρακαλοῦμε τοὺς συνδρομητὰς μᾶς, ποὺ βέβαια θ' ἀναγνωρίζουν τοὺς κόπους καὶ θυσίας ποὺ ὑποβαλλόμεθα γιὰ νὰ ἐκιδώμεθα κάθε δεκαπενθήμερον ὅπως μᾶς ἀποστείλουν τὶς συνδρομῆς τῶν, ζητώντας ἀντὶ συγχώρησιν γιὰ τὴν πρώτμην μᾶς αὐτὴ ἀπαίτησιν.

Ἡ ἐνίσχυσις ἀπὸ μέρους τῶν φίλων μᾶς μᾶς εἶναι εἰς ἀνάγκαν γιὰτὶ θὰ γνωρίζουν οἱ ἀναγνώστες μᾶς πόσες δυσκολίες συναντοῦμε γιὰ νὰ διατηρήσουμε ἕνα φιλολογικὸν περιοδικὸν σὲ μιὰ—καὶ πρέπει νὰ τὸ ποῦμε—καθυστερημένην πνευματικὰ ἐπαρχία ξένη πρὸς καὶ θε πνευματικὸν γεγονός.

Ἡ ὑποστήριξις ποὺ θὰ τύχωμε ἀπὸ τοὺς φίλους μᾶς θὰ μᾶς τονώσῃ τὶς δυνάμεις καὶ μὲ νέα ἀκμαιότητα θὰ συνεχίσουμε τὸ δύσκολον δρόμον μᾶς.

κ. Γιάννην Πινδέαν.—Εὐχαριστοῦμε. Δημοσιεύεται. Τὸ βιβλίον σας κλίνεται σ' αὐτὸ τὸ φύλλον. Μόλις κερχθῆς πῆραμ τὸ ὄρθον ἀντίγραφο τοῦ ποιήματός σας καὶ μᾶς ἀποστέλλετε. καὶ εὐτυχῶς ποὺ προφθάσαμε νὰ διορθώσωμε τὸ στοιχειοθετημένο. Γιὰ τὴν πληροφορίαν ποὺ μᾶς ζητᾶτε θὰ σᾶς ἀπαντήσωμ ἔνδο ἄλλο φύλλον.

κ. Σπύρον Μουσελίμην.—Λάβαμε τὰ χειρόγραφα σας. Θὰ δημοσιευτοῦν. Ἀπὸ σᾶς περιμένουμε κάποια ὑποστήριξιν. Μπορεῖ νὰ σᾶς γράψωμε καὶ ἰδιαιτέρως.

κ. Γιάννην Σκλαβενίτην.—Δυστυχῶς παρ' ὅλες τὶς προσπάθειάς μᾶς δὲν μπορέσαμε νὰ ἐξοφλήσωμε τὴν συνδρομὴν σας. Σᾶς παρακαλοῦμε, καὶ νὰ μᾶς συγχωρεῖτε γιὰτὶ σᾶς ὑποβάλλουμε σὲ κόπους, νὰ ἀποστέλλετε τὴν συνδρομὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ διαχειριστοῦ ποὺ ἀναγράφεται σὲ ἄλλη σελίδα, στὸ ταχυδρομεῖον τοῦ τόπου σας. Αὐτὸ εἶναι ὁ μόνος τρόπος ποὺ μπορούμε νὰ τὴν παραλάβωμε. Γιὰ τὴν προθυμίαν σας νὰ διαδώσετε τὰ «Ἡ. Φ.» στὴ Λευκάδα εὐχαριστοῦμε πολὺ. Τὸ ποιημὰ σας θὰ δημοσιευθῆ στὸ προσεχῆς. ἔχετε κάποια γλυκύτητα ἀξιολογῆ καὶ ἀκολουθεῖτε τὸ θλιμμένο τραγοῦδι τοῦ Πορφύρου. Ἡ παρούσα ὄμως χασμωδιὴν, μὰ ποὺ ἀποβλέπετε στὴ δημιουργίαν τεχνικῶς ἀρίστου στίχου, κάμνει νὰ χάνουν κατὰ πολὺ οἱ στίχοι σας. Ἀξίζει ὅμως καὶ ἔτσι νὰ διαβασθῆ τὸ ποιημὰ σας ἀλλ' ἂν—νὰ μᾶς συγχωρήσει γιὰ τὴν ἀπαίτησίν μᾶς—ἔχι μὲ τὸ ψευδώνυμόν σας ποὺ συγγενεῖται μὲ τὶς ἀκατάλεπτες ὑπογραφὰς τῶν «νέων λογοτεχνῶν» τῶν Λατῶν περιοδικῶν. Ἄν ἔχετε ἀντίρρηση γράψτε μᾶς.

κ. Περικλῆν Κανούρην.—Ὁ κ. Λ. Κ. δὲν ἔχει καιμὶνον σέσιν μὲ τὰ «Ἡπειρ. Φύλλα». Συνεπῶς δεῖ θέλετε νὰ ἀποστέλλεται πρὸς τὸ περιοδικόν, πρέπει νὰ ἀποστέλλεται στὴ διεύθυνσίν μᾶς: ὁδὸς Σουλίου 12.

ΤΑ «ἩΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ»

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Γιάννη Πινδέαν.—«ΦΛΟΓΕΡΑ» Βουκολικὰ τραγοῦδια. Βραβεῖον Φιλολογικοῦ Διαγωνισμοῦ «Λέσχης Διανοουμένων Ἰωαννίνων». Ἐκδόσις Ἡπειρωτικοῦ περιοδικοῦ «Σηνητεμένα Ποντικά». Σελ. 61 Δοχ. 10.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΙ' ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

«Ἡπειρωτικὸν Μέλλον» Στὸ φύλλον τῆς 8 Αὐγουστοῦ στίχοι τοῦ κ. Μελλισαγιώτη καὶ Δημοτικὰ τραγοῦδια ἀπ' τὸ βιβλίον τοῦ κ. Δημ. Ζώτου «Ἡ ἔσθια τῶν Ἡπειρωτῶν», περὶ ποιήμα τοῦ κ. Κ. Μιχαηλίδου κριτικὴ τοῦ κ. Ὀλμου Περανθῆ γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀναστ. Φράγκου «ὁ ποιητὴς Μιχ. Γ. Πετρίδης» ἐπιστολὴ τοῦ κ. Κ. Κασίμη γιὰ τὸν Κώστα Κρυστάλλη τοῦ κ. Περάνθη κ.λ.π.

«Ἡ Νέα Ἐποχὴ» Συνεργασία μὲ ποιήματα καὶ διηγήματα τῶν κ. κ. Λεων. Παυλίδου, Στεφ. Δάφνης, Ζαχ. Παπαντωνίου, Γιάννη Σφακιανάκη, Κούλη Ἀλέξη, Φ. Κοροπέλου, Ἡλία Βουτιερῆ τοῦ κ. Χρ. Δασκαλάκη μὲ Δημοτικὰ Ἡπειρωτικὰ τραγοῦδια Γ. Κασόλα, Μαρίας Κρυστάλλη καὶ μὲ κριτικὰς μελέτες τῶν κ. κ. Ἄγρα (ὁ ὁποῖος ἀνάμεσα σὲ πολλὰ ἄλλα βιβλία κλίνει καὶ τὰ βιβλία τῶν κ. κ. Τάκη Τσιάνου καὶ Ἄλκη Κασορίτη). Σ. Παναγιωτοπούλου, Μ. Λυγίου, Κ. Βελούρα καὶ Ἀ. Γιαντούρη.